

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВІДДІЛ ОСВІТИ НАДВІРНЯНСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
НАДВІРНЯНСЬКИЙ РАЙОННИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ
«ВІКОНЦЕ В ПРИРОДУ»
1 РІК НАВЧАННЯ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради Івано-Франківської
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти
від 24 червня 2016 року № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти,
науки та молодіжної політики
Івано-Франківської
облдержадміністрації

№ _____

Автори:

Мельниченко Неоніла Романівна –керівник гуртків, методист вищої категоріїНадвірнянського районного еколого-натуралістичного центру для дітей та юнацтва.

Гнатюк Наталія Фоківна – керівникгуртка-методист, завідувачка екологічним відділом Надвірнянського районного еколого-натуралістичного центру для дітей та юнацтва.

Рецензенти:

Слободян Олена Миколаївна – кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник природного заповідника «Горгани».

Івасик Лілія Миколаївна – методист з позашкільної освіти інформаційно-методичного центру відділу освіти Надвірнянської районної державної адміністрації.

Павлечко Ірина Богданівна – керівник гуртка-методист, керівник методоб'єднання еколого-натуралістичного напрямку Надвірнянського районного еколого-натуралістичного центру для дітей та юнацтва.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Природа – могутнє джерело пізнання, яке через спілкування розкриває людині свої таємниці й робить її більш чутливою до навколишнього світу. Людина – частина природи, потяг до всього живого закладений у ній від самого народження, та чи ненайяскравіше виявляється в дитячому віці.

На думку В. Сухомлинського, природа лежить в основі дитячого мислення, почуттів та творчості. Видатний педагог вважав, що формувати в людини ставлення до рідного краю як частки природи слід починати з раннього віку.

Дошкільний вік – найважливіший етап у становленні екологічного світогляду людини, передбачає створення передумов гуманної взаємодії з природним довкіллям. У дітей закладається фундамент моральної поведінки, починає формуватися громадянська спрямованість особистості, що відкриває великі можливості для формування позитивних якостей характеру, а отже і основ екологічної культури (екологічного мислення, екологічної етики та моралі). Необхідною умовою виховання екологічної культури, поведінки є поступове підведення дітей до розуміння того, що рослини і тварини – це живі істоти, які вимагають певних умов життя.

Дітям дошкільного віку властива пластичність психіки, допитливість, щорість і безпосередність, чуйність, довірливість, підвищена сприйнятливості до виховних впливів, щедра емоційність, захоплення ігровою діяльністю, потяг до самостійності і самоутвердження свого власного «Я», конкретність і образність мислення. «Дитина мислить формами, фарбами, звуками, відчуттями взагалі», – писав К.Д.Ушинський.

Враховуючи все вищесказане, а також базові стандарти позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю, опираючись на програму гуртка «Природознавство для дошкільників» та Програму розвитку дітей дошкільного віку «Я у Світі» розроблено програму «Віконце в природу».

Основою реалізації програми є особистісноорієнтований, компетентнісний, системний підходи. В ній враховані розвиваючі, навчальні, виховні та оздоровчі функції еколого-натуралістичної роботи.

Актуальність навчальної програми пов'язана з важливістю формування бережливого ставлення любові до природи у дітей ще змалечку. Тому надзвичайно важливою є робота з дітьми дошкільного віку, яка поступово ускладнюється і передбачає послідовне розширення знань, умінь і навичок в міру розвитку дітей.

В процесі навчання відбувається зближення дітей з природою, формування поняття необхідності охорони природи, виховання в дітей бережливого ставлення і любові до неї, розширення уявлень про навколишній світ. В основу даної програми покладено екологічний принцип, який допомагає дати дітям елементарні знання про взаємозв'язки організмів із навколишнім середовищем.

Новизна та оригінальність навчальної програми полягає у зміні підходів до формування і розвитку особистості дитини, її екологічної свідомості та

самосвідомості на основі інноваційних технологій, форм та методів навчання і виховання.

Програма розроблена для гурткової роботи в позашкільних закладах еколого-натуралістичного напрямку, клубів, дитячих творчих об'єднань.

Навчальна програма «Віконце в природу» розрахована на дітей середнього та старшого дошкільного віку (4-6 років). Кількісний склад вихованців – 10-12 осіб.

Програма складена згідно методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (Додаток до листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти 05.06.2013 р. № 14. 1 / 10-1685) з урахуванням вікових особливостей дітей на основі принципів науковості, системності, послідовності, доступності отриманих знань, умінь та навичок.

Метою даної програми є: послідовне формування екологічної культури дітей дошкільного віку шляхом створення сприятливого середовища, яке забезпечить розвиток, саморозвиток дитини та природоохоронне світосприйняття.

Завдання навчальної програми:

1. Дати елементарні знання про природу.
2. Навчити спостерігати і на основі елементарних знань робити перші спроби узагальнення процесів, що відбуваються в живій і неживій природі.
3. Сприяти вихованню екологічно грамотної поведінки в природі, розвитку загальнолюдських цінностей та екологічного мислення.
4. Розвивати пізнавальну та творчу активність дітей, надати можливість їм проявити свої індивідуальні особистісні риси.
5. Виховувати почуття любові до рідного краю, до традицій свого народу, патріотизму та відповідальності.

Навчальна програма початкового рівня, передбачає 1 рік навчання.

Навчально-тематичний план та зміст програми розроблені за потребою на 2 та 4 години на тиждень (72 та 144 години на рік). Тривалість заняття 30 хвилин.

У разі необхідності до програм можуть вноситися зміни щодо структури та змісту навчального матеріалу, розподілу годин на вивчення окремих тем і питань.

Зміст програми враховує особливості природи Прикарпатського краю.

В програмі відображено народознавчий та краєзнавчий принципи.

Навчально-тематичний план програми на 72 години дозволяє керівнику гуртка дати елементарні знання про живу та неживу природу, взаємозв'язки в природі, природу Прикарпаття з характерним рослинним та тваринним світом, сезонними змінами в природі; навчити розрізняти найпоширеніші в своїй місцевості дерева, кущі, квіти, гриби, ягоди, овочі, фрукти; виховати бережливе ставлення до природи. Отримані знання дають можливість вихованцям орієнтуватися у природному середовищі, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та формувати правильну поведінку в природі.

Навчально-тематичний план програми на 144 години передбачає отримання вищезгаданих знань про природу в більш розширеному

діапазоні. Діти самостійно можуть знайти необхідну відповідь; вони здатні передбачити, уявити результат своїх дій і вчинків у природі; концентрувати увагу на об'єктах та явищах тривалий час, переключати її; утримувати в пам'яті значний обсяг інформації.

Навчальна програма складається з вступу та одинадцяти розділів. Розділи в програмі взаємопов'язані. Вони дозволяють формування поняття, поглиблювати знання дітей та дають можливість виховувати екологічну культуру. Оскільки це робота з дітьми молодшого віку, то перевага надається практичним та комбінованим заняттям. Це дає можливість сформувати у дітей поняття про те, що природа – це загальна домівка для рослин, тварин та людини, яку треба зберігати, щоб запобігти екологічній катастрофі. Дитина повинна відчувати себе другом природи.

Заняття найефективніше проводити у *активних та інтерактивних формах*. Це – екскурсії, тематичні прогулянки, ігри, рольові ігри, руханки, вікторини, а також спостереження, нескладні досліди, розповіді, бесіди, загадки. А це, в свою чергу, розширює уяву дітей про навколишній світ, вчить їх уважніше придивлятися до різноманітних явищ природи. На гуртку діти вчаться працювати з природним матеріалом, що допомагає формувати естетичні поняття, бережливе ставлення до природи, розвиваючий художній смак.

Враховуючи вікові особливості дітей необхідно використовувати на заняттях *технічні засоби навчання, інтерактивні технології та ІКТ*.

Рекомендовано використовувати такі *технічні засоби навчання*: проектор з екраном, мультимедійна дошка, комп'ютер, телевізор, мікроскоп, фільмоскоп; наочні матеріали та обладнання: гербарій, таблиці, муляжі, роздавальний ілюстрований матеріал, література тощо.

Формами контролю за результативністю навчання є опитування, міні вікторини, виставки малюнків, індивідуальних творчих робіт, виробів з природнього матеріалу, екологічних ігор. Це забезпечує можливість виявити набуті знання, навички, вміння гуртківців.

В результаті проведеної роботи у вихованців формуються початковий рівень екологічної культури, природозахисні переконання на основі отриманих екологічних знань та вміння виконувати нескладні види робіт.

**Початковий рівень, один рік навчання, 144 години
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Назва розділу	Кількість годин		
	Теоретичні заняття	Практичні заняття	Всього занять
Вступ	2	2	4
Розділ 1. Знайомство з природою	4	6	10
Розділ 2. Осінь золота прийшла в Карпати	6	10	16
Розділ 3. Рослинний світ рідного краю	10	12	22
Розділ 4. Живи, ялинко	2	2	4
Розділ 5. Чарівна зима	8	10	18
Розділ 6. Цікавий світ тварин	10	14	24
Розділ 7. Куточок живої природи	4	4	8
Розділ 8. Весна в природі	6	8	14
Розділ 9. Ліси Карпат	4	4	8
Розділ 10. Народні свята та обряд	4	4	8
Розділ 11. Літо в природі	2	6	4
Всього:	62	82	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (4 години)

Теоретична частина. Набір дітей на гурток. Ознайомлення дітей з планом роботи гуртка. Правила техніки безпеки під час виконання практичних робіт та екскурсій. Довкілля та його охорона. Людина – розумна істота, яка відповідає за все на Землі.

Екскурсія в еколого-натуралістичний центр в куточок живої природи та перше знайомство з мешканцями живого куточка.

Розділ 1. Знайомство з природою (10 годин)

Теоретична частина. Поняття про природу. Що належить до природи і що створено руками людини. Природа жива та нежива. Об'єкти неживої природи (хмари, повітря, вода, земля, каміння, пісок, Сонце, Місяць, зорі, планети). Чим живі істоти відрізняються від об'єктів неживої природи. Явища неживої природи (туман, іній, ожеледь, вітер, хурделиця, дощ, паморозь, веселка, блискавка, грім, дощ, сніг). Сонце – джерело світла та тепла. Повітря навколо нас. Чому воно потрібне живим істотам. Що його забруднює. Вода в природі та її значення для людини, рослин, тварин. Кругообіг води в природі. Чому не можна забруднювати воду. Грунт. Значення ґрунту для рослин, тварин та людини.

Практична частина. Намалювати об'єкти живої та неживої природи. Гра «Жива і нежива природа Карпат». Виготовлення паперової аплікації «Мій дім». Три стани води. Перегляд мультфільму «Капітошка». Складання календаря

природи, знайомство з умовними позначками, з особливостями спостережень за погодою.

Екскурсія в міський парк з метою спостережень.

Розділ 2. Осінь золота прийшла в Карпати (16 годин)

Теоретична частина. Сезонні зміни у природі. Осінь на Прикарпатті. Назви осінніх місяців, їх походження та явища природи, характерні для кожного з них. Овочі та фрукти восени. Осінній ліс. Дарунки Карпатського лісу (гриби, ягоди). Ознайомлення з підготовкою рослин, тварин до зимівлі. Падолист. Відліт птахів у вирій. Народний календар осені.

Практична частина. Виготовлення аплікації з сухого листа «Їжачок», «Метелик», «Лісові звірята» (на вибір). Виготовлення тваринок з жолудів, каштанів, шкарлупи горіхів. Дидактичні ігри «Що де росте», «Упізнай за описом».

Екскурсії в природу з метою ведення спостережень за сезонними змінами та з метою збору листочків дерев і кущів, жолудів, каштанів і ін. природного матеріалу. Розпізнавання дерев та кущів у безлистому стані.

Розділ 3. Рослинний світ рідного краю (22 години)

Теоретична частина. Різноманітність рослинного світу. Древа, кущі, трав'янисті рослини, їх розташування в угрупованні. Будова рослин. Основні органи рослин: корінь, стебло, листок, квітка. Лікарські рослини. Культурні та дикорослі рослини. Кімнатні рослини. Квіти, їх різноманітність. Рослини-символи українського народу - верба і калина, мак, барвінок, мальви і ін. Значення рослин для людини. Легенди, повір'я, народні традиції, пов'язані з рослинами. Чому зникають рослини в природі. Що треба для того, аби рослини завжди прикрашали нашу Землю. Червона книга на захисті рослин.

Практична частина. Виготовлення виробів з використанням насіння та плодів. Спостереження за проростанням насіння квасолі та розвитком сходів пшениці. Малюємо улюблену квітку. Екологічні ігри «Запам'ятай та відшукай рослину», «Стежками заповідника Горгани». Аплікація з паперу «Калина». Виготовлення оберегів, поробок з природного матеріалу.

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за ярусним розташуванням дерев, кущів та трав'янистих рослин.

Розділ 4. Живи, ялинко (4 години)

Теоретична частина. Святкування Нового року та Різдвяних свят в Україні та інших країнах. Обрядовий Дідух. Новорічні букети та композиції – альтернатива зрубаним ялинці.

Екскурсія на виставку новорічних та різдвяних композицій.

Розділ 5. Чарівна зима (18 години)

Теоретична частина. Ознаки зимових свят на Прикарпатті. Колядки та щедрівки. Як зимують звірі. Птахи взимку. Зимуючі птахи. Допомога птахам взимку. Корм для годівничок. Охорона зимуючих птахів. Фенологічні спостереження за природою. Рослини взимку. Дерев та кущів взимку. Зимовий ліс в Карпатах. Життя водойм взимку. Зимові явища природи в назвах зимових місяців. Народні традиції взимку. Народні зимові ігри та розваги.

Практична частина. Виготовлення годівниць для птахів. Підгодівля птахів. Виготовлення сніжинок. Малюємо природу «Зимовий пейзаж». Конкурс-гра «Хто як зимує?» Індивідуальна робота з картками «Хто залишив сліди?»

Екскурсія до зимового парку та міського озера "Подорож у зимову казку" з метою ведення фенологічних спостережень за природою. Розпізнавання дерев за силуетом.

Розділ 6. Цікавий світ тварин (24 годин)

Теоретична частина. Різноманітність тварин. Значення тварин у природі та житті людини. Свійські та дикі тварини. Домашні улюбленці. Догляд та утримання тварин. Тварини Карпатського лісу. Мешканці водойм. Птахи Карпат та інших континентів. Тварини Червоної книги. Комахи. Як проходить розвиток комах. Взаємозв'язки в природі. Ланцюги живлення. Пам'ятники тваринам. Легенди про тварин та повір'я пов'язані з ними.

Практична частина. Виготовлення аплікації «Білочка», «Коник». Екологічна гра «Відгадай хто я», «Хто де живе». Розвиваючі мультфільми про тварин. Перегляд тематичних фільмів «Свійські тварини», «Звірі лісів», «Звуки птахів». Малюємо тварини лісу й дому. Скласти ланцюги живлення. Конкурс «Моя улюблена тваринка». Дидактична гра «Створюємо портрет звіра».

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за птахами в природі.

Розділ 7. Куточок живої природи (8 годин)

Теоретична частина. Тварини куточка живої природи. Хом'яки, піщанки, морські свинки, черепаха, шиншила. Чим харчуються тварини живого куточка. Акваріумні риби. Хвилясті попугаї, канарейки. Рослини у живому куточку.

Практична частина. Догляд за тваринами живого куточка. Догляд за рослинами живого куточка. Намалюй свого улюбленця. Гра «Склади квітку за фрагментами». Спостереження за тваринами живого куточка. Перегляд пізнавального фільму про мешканців живого кутка.

Розділ 8. Весна в природі (14 годин)

Теоретична частина. Весна - пробудження природи. Характерні ознаки весни. Весняні місяці. Пробудження дерев та кущів від зимового спокою. Соко рух. Розпускання бруньок. Берізка плаче. Рослини - первоцвіти. Карпатський ліс весною. Цвітіння дерев та кущів. Тварини навесні. Народження малечі в тварин. Комахи весною. Птахи весною. Повернення птахів додому. Лелеки - наші друзі. Народні легенди про них. Птахи

та їх гнізда. Народний календар. Весняно-польові роботи. Звеличування весни у творах українських класиків.

Практична робота. Фенологічне спостереження за природою. Конструювання з природного матеріалу. Малювання весняного пейзажу "Якого кольору весна". Висівання насіння овочевих культур. Закладання дослідів на підвіконні «Город на підвіконні».

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за розпусканням бруньок.

Розділ 9. Ліси Карпат (8 годин)

Теоретична частина. Ліс і його значення в природі та житті людини. Древа карпатських лісів. Хвойні та листяні дерева. Ялиця, ялина – основні хвойні породи Карпат. Дуб – символ незламної сили, могутності і довголіття. Бук – гордість нашого краю. Тварини карпатських лісів. Охорона лісу та його мешканців.

Практична частина. Аплікація з паперу «Гілочка калини», «Снігур». Намалювати хвойне і листяне дерево. Гра «Яруси лісу». Віртуальна екскурсія до лісу.

Розділ 10. Народні свята та обряд (8 годин)

Теоретична частина. Свято Осені. Свято Андрія. Свято Миколая. Свято Нового року. Різдвяні свята. Колядки, щедрівки. Вербний (білий) тиждень. Великдень - народне свято. Веснянки, гаївки. Свято матері.

Практична частина. Розучування колядок, щедрівок, веснянок. Ігри і розваги на свіжому повітрі. Виготовлення вітальних листівок.

Розділ 11. Літо в природі (8 годин)

Теоретична частина. Літо в природі. Літо в Карпатах. Вплив сонця і повітря на здоров'я людини. Літо – пора відпочинку.

Практична частина. Підсумкова гра «Барви природи»

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за змінами в природі.

Початковий рівень, один рік навчання, 72 години НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва розділу	Кількість годин		
	Теоретичні заняття	Практичні заняття	Всього занять
Вступ	-	2	2
Розділ 1. Знайомство з природою	2	6	8
Розділ 2. Пори року	6	8	14
Розділ 3. Рослинний світ рідного краю	6	8	14
Розділ 4. Цікавий світ тварин	8	10	18
Розділ 5. Куточок живої природи	2	4	6
Розділ 6. Ліси Карпат	2	4	6
Розділ 7. Народні свята та обряд	2	2	4
Всього:	28	44	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 години)

Теоретична частина. Набір дітей на гурток. Ознайомлення дітей з планом роботи гуртка. Правила техніки безпеки під час виконання практичних робіт та екскурсій.

Екскурсія в еколого-натуралістичний центр в куточок живої природи та перше знайомство з мешканцями живого куточка.

Розділ 1. Знайомство з природою (8 годин)

Теоретична частина. Поняття про природу. Що належить до природи і що створено руками людини. Природа жива та нежива. Об'єкти неживої природи (хмари, повітря, вода, земля, каміння, пісок, Сонце, Місяць, зорі, планети). Чим живі істоти відрізняються від об'єктів неживої природи. Явища неживої природи (туман, іній, ожеледь, вітер, хурделиця, дощ, паморозь, веселка, блискавка, грім, дощ, сніг). Повітря навколо нас. Вода в природі та її значення для людини, рослин, тварин. Грунт. Значення ґрунту для рослин, тварин та людини.

Практична частина. Намалювати об'єкти живої та неживої природи. Гра «Жива і нежива природа Карпат». Перегляд мультфільму «Капітошка».

Екскурсія в міський парк з метою спостережень.

Розділ 2. Пори року (14 годин)

Теоретична частина. Сезонні зміни у природі. Осінь на Прикарпатті. Назви осінніх місяців, їх походження та явища природи, характерні для кожного з них. Відліт птахів у вирій.

Ознаки зими. Як зимують звірі. Птахи взимку. Допомога птахам взимку. Дерев та кущів взимку. Зимовий ліс в Карпатах. Життя водойм взимку. Зимові явища природи в назвах зимових місяців.

Характерні ознаки весни. Весняні місяці. Пробудження дерев та кущів від зимового спокою. Рослини - первоцвіти. Карпатський ліс весною. Тваринина весні. Народження малечі в тварин. Повернення птахів додому. Літо в природі.

Літо в Карпатах. Народний календар.

Практична частина. Виготовлення аплікації з сухого листа «Їжачок», «Метелик», «Лісові звірята» (на вибір). Виготовлення тваринок з жолудів, каштанів, шкарлупи горіхів. Дидактичні ігри «Щоде росте», «Упізнай за описом».

Малюємо природу «Зимовий пейзаж». Конкурс-гра «Хто як зимує?» Індивідуальна робота з картками «Хто залишив сліди?»

Малювання весняного пейзажу "Якого кольору весна". Закладання дослідів на підвіконні «Город на підвіконні».

Підсумкова гра «Барви природи»

Екскурсії в природу з метою ведення фенологічних спостережень за природою та з метою збору листочків дерев і кущів, жолудів, каштанів і ін. Розпізнавання дерев та кущів у безлистому стані.

Розділ 3. Рослинний світ рідного краю (14 години)

Теоретична частина. ДЕРЕВА, КУЩІ, ТРАВ'ЯНИСТІ РОСЛИНИ. Будова рослин. Основні органи рослин: корінь, стебло, листок, квітка. Лікарські рослини. Культурні та дикорослі рослини. Кімнатні рослини. Квіти. Рослини-символи українського народу - верба і калина, мак, барвінок, мальви і ін. Легенди, повір'я, народні традиції, пов'язані з рослинами. Червона книга на захисті рослин.

Практична частина. Виготовлення виробів з використанням насіння та плодів. Спостереження за проростанням насіння квасолі та розвитком сходів пшениці. Малюємо улюблену квітку. Екологічні ігри «Запам'ятай та відшукай рослину», «стежками заповідника Горгани».

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за ярусним розташуванням дерев, кущів та трав'янистих рослин.

Розділ 4. Цікавий світ тварин (18 годин)

Теоретична частина. Різноманітність тварин. Значення тварин у природі та житті людини. Свійські та дикі тварини. Домашні улюбленці. Тварини Карпатського лісу. Мешканці водойм. Птахи Карпат. Тварини Червоної книги. Комахи. Взаємозв'язки в природі. Легенди про тварин та повір'я пов'язані з ними.

Практична частина. Виготовлення аплікації «Білочка», «Коник». Екологічна гра «Відгадай хто я», «Хто де живе». Розвиваючі мультфільми про тварин. Перегляд тематичних фільмів «Свійські тварини», «Звірі лісів», «Звуки птахів». Малюємо тварини лісу й дому. Конкурс «Моя улюблена тваринка». Дидактична гра «Створюємо портрет звіра».

Екскурсія в природу з метою ведення спостережень за птахами в природі.

Розділ 5. Куточок живої природи (6 годин)

Теоретична частина. Тварини куточка живої природи. Хом'яки, піщанки, морські свинки, черепаха, шиншила. Чим харчуються тварини живого куточка. Акваріумні риби. Хвилясті попугаї, канарейки. Рослини у живому куточку.

Практична частина. Догляд за тваринами живого куточка. Догляд за рослинами живого куточка. Намалюй свого улюбленця. Гра «Склади квітку за фрагментами». Спостереження за тваринами живого куточка. Перегляд пізнавального фільму про мешканців живого кутка.

Розділ 6. Ліси Карпат (6 годин)

Теоретична частина. ДЕРЕВА Карпатських лісів. Хвойні та листяні дерева. Ялиця, ялина – основні хвойні породи Карпат. Дуб – символ незламної сили, могутності і довголіття. Бук – гордість нашого краю. Охорона лісу та його мешканців.

Практична частина. Аплікація з паперу «Гілочка калини», «Снігур». Намалювати хвойне і листяне дерево. Гра «Яруси лісу». Віртуальна екскурсія до лісу.

Розділ 7. Народні свята та обряд (4 години)

Теоретична частина. Свято Миколая. Свято Нового року. Різдвяні свята. Вербний (білий) тиждень. Великдень - народне свято. Веснянки, гаївки. Свято матері.

Практична частина. Розучування колядок, щедрівок, веснянок. Ігри і розваги на свіжому повітрі. Виготовлення вітальних листівок.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- представників тваринного та рослинного світу Карпатського краю;
- назви кімнатних рослин та клички тварин живого куточка;
- сезонні особливості погоди і клімату свого регіону;
- роль рослин і тварин у природі та їх значення;
- видирослин і тварин регіону, занесені до Червоної книги України;
- правила поведінки в природі;
- правила техніки безпеки на екскурсіях та при догляді за тваринами;
- народні традиції, обряди і свята календарного циклу.

Вихованці мають вміти:

- проводити прості фенологічні спостереження за змінами у природі;
- виявляти взаємозв'язки між живою та неживою природою, між рослинами і тваринами, між природою і людиною;
- розпізнавати рослини і тварини своєї місцевості, які вивчалися (у природі, колекціях тощо);
- доглядати за рослинами і тваринами в куточку живої природи;
- працювати з природним матеріалом;
- грамотно поводитися в природі.

Вихованці мають набути досвід:

- ведення фенологічних спостережень;
- догляду за мешканцями живого куточка;
- культури поведінки в природі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В.Д. Звірі наших лісів / В.Д. Бондаренко. – К.: Урожай, 1988. – 160 с.
2. Бродович Т. М. Атлас дерев та кущів заходу України / Т. М. Бродович, М. М. Бродович. – Львів : «Вища школа», 1973. – 240 с.
3. Волкова А.О. Зима. Весна. Літо. Осінь / А.О. Волкова. – К., 1991. – 56 с.
4. Давиденко Е. Погода на планеті / Е. Давиденко. – К. : Веселка, 1990. – 28 с.
5. Давидов А. Знай, люби, бережи / А. Давидов. – К., 1993.
6. Зерова М. Я. Їстівні та отруйні гриби Карпатських лісів / М. Я. Зерова, С. П. Вассер. – Ужгород : Карпати, 1972. – 120 с.
7. Єлін Ю.А. Дарилісів України / Ю.А. Єлін. – К. : Урожай, 1998. – 158 с.
8. Єлін Ю.Я. Рослини наших лісів / Ю.Я. Єлін. – К., 1983. – 239 с.
9. Косик І.М., Буняк В.І., Тимків В.В. Екологічне виховання учнів в школах та позашкільних закладах / І.М.Косик. – Івано-Франківськ, 1996. – 50 с.
10. Левченко Т.Г. Рідна природа / Т.Г. Левченко. – Харків, 2011. – 108 с.
11. Лозинська Є. Д. Наш друг – природа / Є. Д. Лозинська. – Ужгород : Карпати, 2008. – 124 с.
12. Перлецький В.К. Ботанічний сад вдома / В.К.Перлецький. – К., 1983. – 132 с.
13. Скуратівський В. Обереги пам'яті / В.Скуратівський. – К., 1992. – 214 с.
14. Терлецький В.К. Дивовижне у світі рослин / В.К. Терлецький. – К. : Урожай, 1990. – 68 с.
15. Фесюкова Л.Б., Григор'єва О.О. Пори року комплексні заняття / Л.Б. Фесюкова, О.О. Григор'єва. – Харків, 2007. – 134 с.
16. Юркевич Ю. Чарівна закутинка Гуцульського краю. – Надвірна, 1993. – 90 с.
17. Яришева Н.Ф. Екологічне виховання дошкільників / Н.Ф. Яришева. – Київ: Грамота, 2001. – 56 с.
18. Яришева Н.Ф. Основи природознавства / Н.Ф. Яришева. – К., 1995. – 128 с.